

UN EMOTIU HOMENATGE AL BOTÀNIC SIMÓN DE ROJAS CLEMENTE Y RUBIO

María José Carrau*

Un bust de Simón de Rojas Clemente al Jardí Botànic de la Universitat, de l'artista Carmelo Vicent, ha estat el pretext per a realitzar aquests dies passats un homenatge a aquest insigne científic valencià. Un homenatge que ha servit per a recordar la incidència i la personalitat d'aquest savi naturalista i orientalista que, com bé resa en les seues memòries, va nàixer a Titagües, i va viure a Madrid, a València i a Granada. Amb una obra molt dispersa quant a la temàtica (va ser un dels fundadors de la criptogàmia; es va interessar per conreus com la vinya, el blat, el sègol i el cotó; va ser un poliglota i va practicar llengües com l'hebreu, el llatí, l'àrab, i el grec; va ser ornitòleg i va estudiar els cucs de seda i les arnes de la cera...), Simón de Rojas Clemente es configura sens dubte com una de les figures més notables de la Il·lustració espanyola.

Reunides les autoritats, reunides les persones, reunits els veïns, per a celebrar un diumenge del mes d'abril un acte on es comparteix el present i el passat. Un acte que es va iniciar un 28 d'octubre de 1926, quan, a petició de la Real Sociedad Española de Historia Natural (secció València), es va acordar commemorar el primer centenari de la mort d'aquest gran botànic. Des de Granada, on va viure Rojas Clemente i on va treballar, on va escriure la *Historia* d'aquesta ciutat (que en breu es publicarà), des de València i des de Titagües, des de tots els punts vitals d'aquest personatge, es manifesta una mateixa i emotiva admiració, que es materialitza en aquest homenatge que es repeteix cada 25 anys al Jardí Botànic.

L'homenatge serveix per a recordar que vivim sobre les empremtes de la història i que la història s'assenta en

persones amb capacitat de saltar els murs del temps i sobreviure en l'imaginari col·lectiu. En el llibre de Martí Domínguez, *Bestiari*, es relata un fragment d'un conte de Blasco Ibáñez, "El drac del Patriarca", en què s'explica com va arribar a la ciutat "un home misteriós, una espècie de jueu que havia recorregut mig món i parlava idiomes rars". Una imatge semblant devia presentar Clemente quan passejava per Granada vestit d'àrab, junt amb el seu amic Ali Bey (el català Domingo Badía), i quan ell mateix havia adoptat el nom de Mohamed Ben-Alí. I la incòmoda sensació que van haver d'experimentar els seus pares quan, uns anys després, en 1812, va acudir a Titagües per refugiar-se de la guerra fent-se passar per un estrany, fins l'extrem que al principi ni els seus mateixos familiars el van reconèixer.

Aquesta celebració coincideix amb un altre esdeveniment, el dels dos-cents anys d'història del Jardí Botànic de la Universitat de València: un jardí assentat en una ciutat que s'expandeix devorant els seus límits propis i, amb aquests, devorant la seua pròpia història i peculiaritat. Un Jardí que és el resultat de nombrosos científics –també mereixedors d'homenatges– que un dia van treballar moltíssim per fer realitat que l'educació fóra un bé de tots i una de les majors fites de la humanitat.

Com es conta en el llibre d'Ernest Sánchez Santiró *Científics i professionals. La Facultat de Ciències de València (1857-1939)*, publicat per la Universitat de València: "Al febrer de 1869, el claustre de la Facultat de Ciències de València decidia obrir els Gabinets de Física i Química, el Museu d'Història Natural i el Jardí Botànic als estudiants de la Facultat. Hom pretenia que els estudiants puguin adquirir la pràctica necessària en el reconeixement i usos dels aparells i col·leccions d'objectes científics que pel sistema adoptat en l'ensenyament només observaven durant la demostració de les lliçons orals."

La història de la botànica valenciana està en gran part per escriure i explicar. Hi ha noms que ja són clàssics, com el de Josep Antoni Cavanilles, però molts altres, com el de Carles Pau (1857-1937), han caigut en l'oblit. Esperem que no hagen de passar cent anys més per a començar a recordar-los i que prompte els homenatgem amb la justícia que es mereixen...

Fotos article: Miguel Lorenzo

Diversos aspectes de l'homenatge al botànic Simón de Rojas Clemente al Jardí Botànic de la Universitat

*Gabinet de Didàctica del Jardí Botànic de la Universitat de València